

BATTAL HÜSEYİN PAŞA

(ö. 1801)

Canikli Hacı Ali Paşa'nın
Erzurum, Halep ve Şam beylerbeyliği
yapan oğlu
(bk. CANIKLI HACI ALİ PAŞA AİLESİ).

BATTAL TORBASİ

Osmanlılar'da işi biten
veya hükümsüz kalan evrakın
konduğu torba.

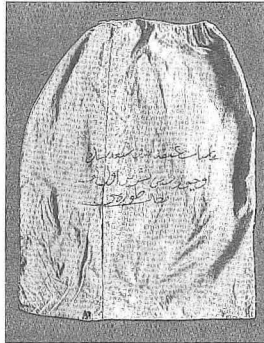
Osmanlılar, ilgili yerlere yazılan ferman, hüküm vb. belgelerin emr-i âlî / emr-i şerif ve kalem **buyruldu***larının suretlerini kalemlerde saklanan defterlere geçirdikten sonra **battal** adı verilen müsveddeyi o aya ait diğer evrakla birlikte torbalara koyup saklardı. Nitekim Dîvân-ı Hümâyûn mühimme defterlerindeki bazı hükümlerin üzerinde bu hususu ifade eden notlar mevcuttur. Meselâ eski sadrazamlardan Mustafa Paşa'nın borçları ile ilgili bir hükmün üstünde görülen, "Mektûm olmağla sonradan kaydolunup battalı bu ayın tobrasında hıfzolunmuştur" (BA, MD, nr. 159, s. 132) şeklindeki kaydın yanı sıra, "İşbu emr-i şerifin battalı ve evrâk-ı atika ve cedîde ve sâiresiyle beraber takımıyla mühimme tobrasına vazolunmuştur" (BA, MD, nr. 263, s. 1) gibi kayıtlara da rastlanmaktadır. Yenilendiği için eskisi hükümsüz kalan bir berat, arkasına "tecdîd olunmağla battalda hıfzolunmuştur" şeklinde bir şerh konarak battalda saklanırdı (BA, Mûzehheb Fermanlar, nr. 637/1).

Tapuların yenilenmesi halinde eski tapular da "battalda hıfz" olunurdu (8 Cemâziyelâhîr 1275 / 13 Ocak 1859 tarihli Tapu Nizamnâmesi, 3. md.: *Düstûr*, Birinci tertib, I, 200). Bunun gibi kaydı "terkin edilen" (kayıttan düşülen) bir berat veya bir hüküm de kalemine kayıt veya ilgili deftere şerh konarak battalda saklanırdı. Nitekim Napolyon'un Mısır'ı işgalinden önce tebaa değiştiren bazı gayri müslimler, işgalden sonra Osmanlı ülkesinde yaşayan Fransızlar'ın mallarına el konulunca, tercümanlık veya hizmetkârlık için aldıkları beratları geri verdiklerinde aynı usul takip edilmişti (BA, MD, nr. 208, s. 6/80). Boğazlar'dan geçecek gemilere verilen izn-i sefineler ise sadece bir sefer için geçerli olduğundan geminin İstanbul'a dönüşünde geri alınarak kaydı terkin edilir, fakat belge atılmayarak battalda saklanırdı. Nitekim

Başbakanlık Osmanlı Arşivi izn-i sefîne defterlerinde, "İşbu emr-i âlî gelüp / geri gelüp battalda hıfzolunmuştur" (BA, *İzn-i Sefîne Defteri*, nr. II, s. 245 vd.); "İşbu emr-i âlînin hükmü mensuh olmağla gelüp battalda hıfzolunmuştur" (a.y., nr. VI, s. 26 vd.) gibi pek çok kayda rastlanmaktadır. Yine aynı defterlerde Hububat nâzırının takririnin sureti üzerinde de, "Mücebince evâmîr-i merkûm battala vaz' ile kayıtları terkin oluna deyü fi 11 C sene 219 tarihiyle sâdır olan fermân-ı âlînin battala vaz' ve kaydı terkin olunmak [buyruldu]. Battalı reâyâ izn-i seffinesi torbasındadır" (a.y., nr. II, son sayfa) şeklinde bir kayıt bulunmaktadır.

Buyruldu defterlerinde de buyruldu-ların battallarının muhafaza edildikleri yerleri gösteren notlar mevcuttur. Nitekim Sardinia tarifesıyla ilgili olarak gümrük eminine yazılan bir buyruldu suretinin üzerinde, "battalı Sardinia tobrasında mahfuzdur" (BA, *Buyruldu Defteri*, nr. I, s. 78); divan çavuşlarının sayılarının azaltılmasıyla ilgili buyrulduunun üzerinde, "asl-ı battalı ruûs zarfındadır" (a.y., nr. II, s. 36); Rus tüccarının getirdiği havyar ve morinaya Galata balık tuzlayıcılarının müdahale etmemesi hakkındaki buyrulduunun üzerinde ise, "işbu buyruldu battalda hıfz ile aynıyle... tuğralı emr-i âlî yazılıp..." (a.y., nr. II, s. 39) gibi çeşitli battal kayıtlarına rastlanmaktadır. II. Mahmud devrinde **menzil*** hükümleri üzerine tekrar tekrar buyruldu ve sahh-ı âlî çekilmesi külfetinden kurtulunmak için hükümlerin biriktirilip zaman zaman "battalına pençe ve sahh-ı âlî keşide olmak üzere" karar alınmıştı (Menzil Ahkâmına Dâir Lâyiha: BA, HH, nr. 24.036).

Ayrıca kabul edilmeyen bir masraf defteri de "kîse-i battal" da denilen battal torbasında saklanırdı (BA, HH, nr. 2219-N). Beyaz kalın bezden yapılmış ve üzerinde "battal" yazısı olan bu torbalar bugüne kadar içindeki evrakla birlikte muhafaza edilmiştir.

Battal
Torbasi

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. 159, s. 132; nr. 208, s. 6/80; nr. 263, s. 1; BA, HH, nr. 24.036, 2219-N; BA, *Mûzehheb Fermanlar*, nr. 637/1; BA, *Buyruldu Defteri*, nr. I, s. 78; nr. II, s. 36, 39; BA, *İzn-i Sefîne Defteri*, nr. II, s. 245 vd.; nr. VI, s. 26 vd.; *Düstûr*, Birinci tertib, İstanbul 1298, I, 200.

MÜBAHAT S. KÜTÜKOĞLU

BATTALNÂME

(بطالنامہ)

Battal Gazi'ye ait
kahramanlık hikâyelerini ihtiva eden
menkıbeler mecmuasına
Türkler arasında verilen genel ad.

VIII. yüzyılda Emevîler'in Bizans'a karşı açtıkları savaşlarda "el-Battal" (kahraman) lakabıyla şöhet kazanmış bir müslüman Arap emîrinin Türkler arasında yayılan kahramanlık menkıbelerinin destanlaştırıldığı bir halk hikâyesi olan *Battalnâme*'nin yazma nüshaları *Menâkıb-ı Gazavât-ı Seyyid Battal Gâzi*, *Hikâyet-i Seyyid Battal Gâzi* gibi isimlerle taşınmaktadır. Hikâyenin yazıya geçiriliş tarihi henüz kesin olarak tayin edilememekle beraber bütün araştırmacıların birleşmiş gördükleri zaman dilimi, XI. yüzyılın sonlarından XIII. yüzyılın başlarına kadar olan 100 yıldan biraz fazla bir dönemdir. Ancak *Battalnâme*'den bazı kısımlar almış olup 643'te (1245-46) yazıldığı kesin olarak bilinen *Dânişmend-nâme*'de Melik Dânişmend'in Battal Gazi soyuna bağlandığı dikkate alınır, eserinin meçhul müellifinin kitabını bu tarihten önce yazdığı anlaşılmaktadır. Nitekim *Battalnâme*, Türk destanî edebiyatında XI. yüzyılda *Hamzanâme* ile başlayıp *Ebûmüslimnâme* ve *Dânişmend-nâme* ile devam eden, XV. yüzyılda da *Saltuknâme* ile son bulan bir zincirin ikinci halkasını teşkil etmektedir.

Battalnâme, tarihî bir şahsiyet olduğunda şüphe bulunmayan Battal Gazi'nin menkıbevi hayatını, Anadolu'ya yerleşen müslüman Türkler'in gözüyle aktettirir. Bu menkıbelere göre Battal Gazi, Hz. Ali soyundan Hüseyin Gazi'nin oğludur. Fevkalâde güçlü ve zekidir. Daha çocukken dinî ilimleri çok kısa bir zamanda öğrenmiştir. Cenk usullerini aynı derecede iyi bilir. Abdülvehhâb Gazi tarafından kendisine ulaştırılan Hz. Peygamber'in tükürüğü sayesinde bütün dilleri konuşur. Keşiş kılığında manastırlara girip İncil'den vaazlar verir. Rahiplerle tartışarak onları mağlûp ve ihtidaya mecbur eder. Hızır'la yoldaştır; sıkışık

zamanlarında ondan yardım görür. Aynı şekilde perilerle de dosttur. Devler ve cadılarla savaşır; okuduğu dualarla büyülerini bozarak onları yener. Ateşte yanmaz. Vahşi hayvanlar emrine âmâdedir. Tabiat kuvvetlerine hâkimdir. Göz açık kapayınca kadar uzun mesafeler aşar. Kullandığı silâhlar Dahhâk, Rüstem ve Hamza gibi eski ünlü cengâverlerin silâhları, bindiği atlar onların atlarının soyundan gelen atlardır. Bunlarla kâfirlerle (hristiyanlara) karşı savaşır. Onları İslâm'a davet eder, davetini kabul etmeyenleri öldürür.

Battalnâme esas olarak Battal Gazi'nin Anadolu'da hristiyanlarla (Rumlar, Ermeniler ve diğerleri) yaptığı savaşları konu edinmekle beraber, bunlarla ilgili menkıbeler büyük çapta eski Türk inançlarından ve İran peri masallarından alınan motifler ve sahnelerle süslenmiştir. Bunlar ayıklandığı zaman geri kalan savaş menkıbeleri ise VIII. yüzyıldaki Emevî-Bizans mücadeleleri devrinden XI. yüzyılda Anadolu'da Türk fetihlerinin sürdüğü dönemlere kadar uzun bir zaman diliminin hatıralarını taşır. Bu savaşlarda merkez saha genellikle Malatya ve yöresidir. Savaşlar eserde siyasî bir mücadele değil bir din savaşı (İslâmiyet-Hıristiyanlık mücadelesi) hüviyeti taşır. Cihad ve gazâ ruhu kendini çok kuvvet-

li bir şekilde hissettirir. Şehirlerde oturan müslüman Türkler arasında meydana geldiği muhakkak olan bu destanda Battal Gazi "yarı evliya" bir karakter sergiler; bu onun öteki Türk destan kahramanlarıyla olan en önemli ortak yanıdır. Melik Dânişmend Gazi ve Sarı Saltuk, Battal Gazi'nin isim değiştirmiş şekillerinden başka bir şey değildir. Bu da *Battalnâme*'nin tamamıyla müslüman-Türk geleneklerine göre teşekkül etmiş destanî bir halk hikâyesi olduğunu gösterir.

Battalnâme Osmanlı devrinde genel mahiyetteki vekâyî'nâmelerde malzeme olarak kullanılmıştır. Meselâ Müneccim-başı, Gelibolulu Mustafa Âlî ve Fındıklılı Süleyman Efendi gibi tarihçilerle Evliya Çelebi, eserlerine Battal Gazi menkıbelerini tarihî olaylar şeklinde almışlardır. Bundan başka Taberî'nin meşhur tarihini Türkçe'ye tercüme eden Osmanlı müellifleri, eserin Arapça aslında ve Farsça tercümelerinde bulunmadığı halde Türkçe nüshalarına bol miktarda Battal Gazi menkıbeleri koymuşlardır. Bunun sebebi, herhalde Türkler arasında büyük bir sevgi ve ilgiye mazhar olan Battal Gazi'nin tamamıyla bir Türk kahramanı sayılmış bulunması olsa gerektir. Nitekim meşhur *Saltuknâme* müellifi Ebû'l-Hayr Rûmî de 1473-1480 yılları arasında kaleme aldığı eserinde *Battalnâme*'deki pek çok menkıbeyi kahramanın adını değiştirerek aynen Sarı Saltuk'a mal etmiştir.

Türk gazi tipini mükemmel bir biçimde aksettiren *Battalnâme* sadece halk arasında değil, XIV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlılar'ın Rumeli topraklarında başlattıkları fetihler ve mücadeleler çağında da gaziler arasında sevilerek okunmuştur. Kısaca o Anadolu ve Rumeli coğrafyasıyla bütünleşmiştir. *Battalnâme* Anadolu dışında yaşayan Türk toplulukları arasında da sevilmiş, yazılıp okunmuştur. Bilhassa XIX. yüzyılda Rus işgali altında kalan Asya Türkleri *Battalnâme* menkıbeleriyle âdetâ teselli bulmuşlardır.

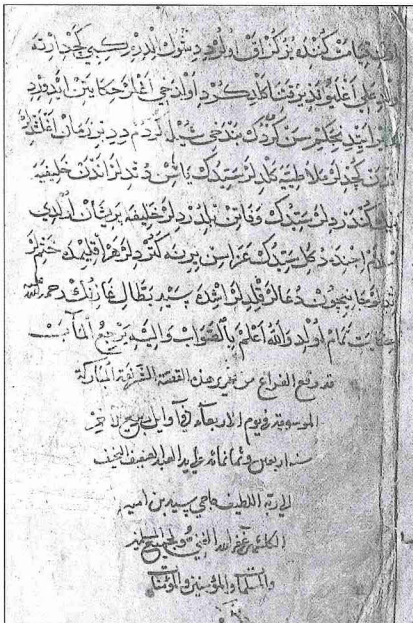
Battalnâme daha XIX. yüzyılda Herman Ethé ve Heinrich L. Fleischer'den başlayarak ilmî ve popüler mahiyette bazı çalışmalara konu olmuş, hakkında edebiyat tarihi ve tarih bakımından dikkate değer incelemeler yayımlanmıştır. Battal Gazi ve *Battalnâme* ile ilgili ilk ilmî araştırma H. Ethé'nin iki ciltlik *Die Fahrten des Sajjid Batthâl* (Leipzig 1871) adlı eseridir. Onu Georg Husing'in

Zur Rostahmsage-Sajjid Battal (Leipzig 1913) adlı kitabı takip eder. Marius Canard'ın makaleleriyle beraber bilhassa H. L. Fleischer'in "Über den Türkischen Volksroman Siret-i Sejjid Battal" (*SB Sächsischen Akademische*, Leipzig 1848, II, 35-41, 150-169) adlı makalesini burada anmak gerekir. Bunlara ek olarak bilhassa Henri Grégoire'in, Bizans halk romanı *Digenis Akritas* ile *Battalnâme* üzerine *Byzantion* dergisinin muhtelif sayılarında yayımladığı tarihî incelemeler ve mukayeseler ihtiva eden makaleler kayda değer çalışmalardır.

Battal Gazi'nin Türkçe *Battalnâme*'den başka bir de Arapça *Zâtü'l-himme* yahut *Zû'l-himme* (halk Arapça'sında *Delhemma*) adında bir başka destanî romana daha konu olduğu bilinmektedir. Bunun üzerine yapılan çalışmalar, bilhassa M. Canard'ınkiler, eserin XI. yüzyıldan sonra peyderpey tamamlanarak yazıya geçirildiğini, daha önce halk arasında yaşamakta olan Emevî-Bizans mücadelelerine ait menkıbelerin Haçlı seferleri sırasında teşekkül edenlerle tamamlandığını, dolayısıyla Türkçe *Battalnâme*'nin *Zû'l-himme* ile ilgisi bulunmadığını ortaya koymuştur. Bu suretle *Battalnâme*'nin bu Arapça destanî romanın Türkçe'ye tercümesi veya adaptasyonu olmadığı anlaşılmıştır. Yalnız burada Arapça "Battal" romanının Türkler arasında yeni menkıbelerin doğmasındaki, dolayısıyla Türkçe *Battalnâme*'nin oluşmasındaki ilk tesirini gözden uzak tutmamak gerekir.

Battalnâme'nin bugün bilinen nüshaları arasında yazıldığı döneme ait olanı yoktur. Ancak bütün nüshaların Türkiye'de ve Türkiye dışındaki nüshalardan ibaret bulunmadığı, bilhassa Anadolu'da bazı hususi ellerde de bir hayli tam veya eksik nüshanın var olduğu muhakkaktır. Bilinen en eski nüshalar arasında 840 (1436-37; Arkeoloji Ktp., nr. 1455) ve 857 (1453; Akhisar Zeynelzâde Ktp., nr. 234) tarihli iki nüsha zikredilebilir (diğer nüshalar için bk. Köksal, s. 17-20). En muassal nüshalardan biri olan ilk nüsha mensurdur. Manzum olarak bugüne kadar, şair Bekâyî'nin 1183'te (1769-70) nazma çektiği *Battalnâme*'den başka nüsha tesbit edilememiştir. *Battalnâme*'nin söz konusu nüshalardan bazı kısimlar çıkarılmak suretiyle çeşitli tarihlerde yapılmış taş basması neşirleri de mevcuttur. Bunların bazıları halk ressamı tarafından yapılan ilgi çekici resimlerle süslenmiştir.

Battalnâme'nin ferağ kaydını taşıyan son sayfası
(İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, nr. 1455)

Battalnâme, başta Doğu Anadolu olmak üzere Anadolu'nun bazı bölgelerinde bugün de eski geleneğin bir devamı olarak halk ağzında hâlâ anlatılmaktadır. Ayrıca bazı köylerde zaman zaman *Battalnâme* nüshalarına rastlanması, eserin müslüman Türk kültür hayatıyla ne ölçüde bütünleştiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Cumhuriyet devrinde de bazı yazarlar *Battalnâme*'den faydalanarak halk için romanlar yazmışlardır (A. Ziya Kozanoğlu, *Battal Gâzi*, İstanbul 1937; Ziya Şakir, *Battal Gâzi*, İstanbul 1943; Murat Sertoğlu, *Battal Gâzi*, İstanbul 1967).

BİBLİYOGRAFYA :

H. Ethé, *Die Fahrten des Sajjid Bathâl*, Leipzig 1871, I-II; G. Husing, *Zur Rostahmsage-Sajjid Battal*, Leipzig 1913; Köprülü, *İlk Mutasavvıflar*, Ankara 1976, s. 232-235; a.mlf., *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 1980, s. 257; F. W. Hasluck, *Bektaşilik Tedkikleri* (trc. Râgıb Hulusi), İstanbul 1928, tür.yer.; a.mlf., *Christianity and Islam under the Sultans*, Oxford 1929, II, 704-711; U. Steinbach, *Zat al-Himma*, Wiesbaden 1972; Fahrettin Kırzioğlu, "Doğu Serhadimizde Battal Gazi Kitabının Okunması Geleneği ve Tesirleri", *I. Seyyid Battal Gazi Semineri (Bildiriler)*, Eskişehir 1977, s. 61-85; Hasan Köksal, *Battalnâmelerde Tip ve Motif Yapısı*, Ankara 1984 (bu kitapta geniş bir bibliyografya vardır); M. Canard, "Delhemma Sayyid Battâl et 'Omar al-No'mân", *Byzantion*, XII, Bruxelles 1937, s. 186; Tahir Alangu, "Bizans ve Türk Kahramanlık Eposlarının Çıkışı Üzerine", *TDL*, sy. 20 (1953), s. 541-557; Ahmet Yaşar Ocak, "Sarı Saltık ve Saltıkânâme", *TK*, sy. 197 (1979), s. 266-275; H. L. Fleischer, "Türk Halk Romanı Seyyid Battal Hakkında" (trc. Battal İnandı), *MK*, sy. 35 (1982), s. 28-32; sy. 37 (1982), s. 50-54.

ÂHMET YAŞAR OCAK

BATU HAN

(ö. 653/1256)

Altın Orda Hanlığı'nın
kurucusu ve ilk hükümdarı
(1227-1256).

Cengiz Han'ın torunu ve Cuci'nin oğludur. Annesi, Cuci ulusunun ünlü kabilelerinden biri olan Kongiradlar'dan Elçi Noyan'ın kızı Erkin Kuçin (Ögey Kuçin) Hatun'dur. XIII. yüzyılın başlarında doğduğu tahmin edilmektedir.

Eski Türk geleneklerine göre ülke topraklarından bazı parçalar hükümdar ailesinin fertlerine daha iyi bir yönetim sağlamak amacıyla "yurt" olarak verilirdi. Cengiz Han da, Batu'nun babası Cuci Han'a Doğu Deşt-i Kıpçak'ı yurt ve Hârizm'i de "yemlik" olarak vermişti. Cuci

Han kendisine bırakılan toprakları 1222-1227 yılları arasında idare ettikten sonra 1227'de bir kaza sonucu Cengiz Han'dan altı ay önce öldü. Kendi adıyla anılacak olan Cuci ulusunun temellerini atan Cuci Han öldüğü zaman hâkimiyet sahası batıda İtil (Volga) boyunca kadar uzanıyordu. Batı Deşt-i Kıpçak henüz fethedilmemekle birlikte İtil'in batısındaki bütün bozkırlar, "yeryüzünün Moğol atlarının ayaklarının bastığı yerlere kadar olan kısmı" Cuci'nin ülkesi sayılıyordu.

Cuci Han'ın ölümünden sonra on sekiz oğlundan ikincisi olan Batu ile ağabeyi Orda, babalarının yerine geçme konusunda anlaşamadılar. Batu büyük olduğu için Orda'nın, Orda ise daha kabiliyetli olduğu için kardeşi Batu'nun başa geçmesini istiyordu. Birbirleri lehine tahttan feragat eden kardeşler meselesinin çözümü için dedeleri Cengiz Han'a başvurdular. Torunlarına iltifat ve ihsanlarda bulunan Cengiz Han Batu'ya "Sayın Han", Orda'ya da "İçen Han" lakaplarını verdi. Cuci ulusunu Türkler'deki ikili idare sistemine göre yeniden düzenledi. "Sol-Kol"u yani Doğu Deşt-i Kıpçak'ı Orda Han'ın, "Sağ-Kol"u yani Batı Deşt-i Kıpçak ile İtil boyunu Batu Han'ın yönetimine verdi. Orda Han'ı Sayın Han'a tâbi kıldı. Böylece Batu Han bütün Cuci ulusunun hanı oldu. Cengiz Han hâkimiyet âlâmeti olarak Batu Han için "altın busagalı ak orda" (altın aksamalı ak otağ) kurdurdu. Bundan dolayı Batu Han soyundan gelenlere Ak Orda veya Altın Orda hânedanı denildi. Diğer torunu Orda için de "gümüş busagalı gök orda" (gümüş aksamalı gök otağ) kurdurduğundan dolayı bunun soyundan gelenlere de Gök Orda hânedanı denildi. Batu Han soyundan gelenler Cuci ulusunun ve ailesinin başkanı olmakta devam ettikleri gibi Gök Orda hânedanı da bunların üstün hâkimiyetlerini tanımak suretiyle varlıklarını sürdürdüler.

Batu Han'ın da hazır bulunduğu büyük kurultay Cengiz Han'ın yerine üçüncü oğlu Ögedey'i kağan seçti (1228). Batu Han'ın babasının topraklarını yönetmesini amcası Ögedey Han'a tasdik etti. Ertesi yıl açılması kararlaştırılan ikinci Kıpçak seferi için Batu Han başbuğluğa tayin edildi. Batu Han'ın da katıldığı bu kurultay batı seferinin başlamasını kararlaştırdı. Kağanın oğlu Göyük dahil Batu'nun diğer amcaları Çağatay ve Tuluy'un oğullarından pek çoğu kendi birlikleriyle beraber Batu Han'ın emrine verildi. Ünlü Moğol kumandanı Subi-

tay Noyan müşavir olarak Batu'nun yanında yer aldı. Kağanın emriyle Cengiz sülâlesinin birçok "tigin"leri Batu Han ordusuna katıldılar. Büyük kısmı Türk olan ve birkaç yüz bin kişiden oluşan Türk-Moğol ordusu 1229 yılında harekete geçti.

Batu Han'ın orduları önce, 1223'te Kalka Meydan Muharebesi'ndeki zaferden sonra dönerken uğradıkları yenilginin intikamını almak üzere Deşt-i Kıpçak'a saldırdı. Buralardaki bozkırlara adını veren Kıpçaklar, XI. yüzyıl ortalarından itibaren Yayık havzasından çıkarak Karpatlar'a ve Tuna'ya kadar Karadeniz'in kuzeyindeki ovaları tamamen hâkimiyetlerine alan ve buralara daha önce gelip yerleşen Hazar, Uz (Oğuz) ve Peçenek gibi diğer Türk illerinin kalıntılarını da bünyelerine katan büyük bir Türk iliydi. 1223'ten beri de Moğol istilâsına karşı mücadele veriyorlardı. Batu'nun ordusuyla Kıpçaklar arasında şiddetli çatışmalar oldu. Önce Bulgarlar üzerine yüründü, kısa zamanda yenilen Bulgarlar'ın başta Bulgar şehri olmak üzere bütün şehirleri tahrip edildi ve yağmalandı. Kama Bulgarları'nın yüzyıllardan beri kurdukları veya geliştirdikleri devlet ve ticaret müesseseleri kısa sürede imha edildi. 1239'da Kıpçaklar'ın, Bulgarlar'ın, Başkırtlar'ın ve Aslar'ın (Alan) son direnişleri de kırıldı. Böylece batıda Karpatlar'a, güneybatıda Boğdan, Eflâk ve Dobruca'yı içine alarak Tuna nehrinin denize döküldüğü yere kadar bütün topraklar Batu'nun eline geçti. Kıpçak-Moğol mücadelesi Batu'nun zaferiyle Moğollar lehine sonuçlanırken Cuci ulusu azametli yapısıyla tarih sahnesine çıkmış oldu.

Batu Han Deşt-i Kıpçak'ın fethiyle uğraşırken bir taraftan da Rus prenslikleri üzerine sefer yapmaktan geri kalmadı. 1237 sonunda mevsim kış olduğu halde, bu sırada pek çok kinezliklerden oluşan Rus yurdunun fethine başlandı. Pek çok şehir zaptedildikten sonra 1238 Şubatında Moskova, 1239'da Çernikov yağmalandı. 1240 Aralık ayında Kiev zaptedilerek tahrip edildi. Bundan sonra Batu Han'ın orduları Polonya, Macaristan, Avusturya ve Dalmaçya'ya kadar olan ülkeleri çiğneyerek yağmaladılar. 9 Nisan 1241'de Liegnitz yakınında karşılarına çıkan Alman kuvvetlerini de yendiler. Fakat daha ileriye gidemeyerek Macaristan'a döndüler. Batu Han'ın ordusu bütün meydan savaşlarını kazandı. Binlerce kilometrekare ge-